

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Wassenaar
T.a.v.
Postbus 499
2240AL Wassenaar

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
1124907

Datum 21 juli 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Olonummer
5041027

Bijlagen
0

Naam Voorlinden
Adres Buurtweg 90
Postcode/plaats 2244AG Wassenaar
Gemeente/provincie Wassenaar; Zuid-Holland;
Monumentnummer 524571

Geacht college,

Op 16 maart 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Op basis van de cultuurhistorische waarde van de historische parkaanleg concludeer ik dat een deel van de voorgestelde locatie in principe als oplossingsruimte kan dienen voor de incidentele parkeeropgave. Dit vraagt echter om een zeer zorgvuldig ontwerp dat recht doet aan de monumentale waarde van de parkaanleg en een vergelijkbaar ambitieniveau heeft als de nieuwe 'laag' van het museum. In het voorgestelde plan is dit (nog) niet het geval. In onderstaand advies geef ik aan welke aanpassingen aan het plan nodig zijn om een omgevingsvergunning voor aanpassing tot parkeerterrein te kunnen verlenen.

Het plan

Het plan betreft de aanleg van een parkeerterrein met 225 parkeerplaatsen aan de zuidwestzijde van de parkaanleg van de historische buitenplaats Voorlinden en de plaatsing van een geluidswand van 154m lang en 1,8m hoog langs het nieuwe parkeerterrein aan de zijde van de Buurtweg.

Motivering

Parakaanleg Voorlinden en monumentale waarde

De historische buitenplaats Voorlinden gaat terug tot de zestiende eeuw. De huidige monumentale verschijningsvorm dankt het landgoed grotendeels aan de veranderingen die in de 19de en 20ste eeuwse parakaanleg (en bebouwing) zijn doorgevoerd. In het eerste deel van de 19de eeuw werd op Voorlinden bij het 18de eeuwse huis een park in landschapsstijl aangelegd door vader en zoon Zocher. Een eeuw later werd het bestaande park door tuinarchitect Springer aangepast en gereorganiseerd tot een landschapspark dat paste bij de nieuwe locatie van en het nieuw gebouwde Engelse landhuis en de bijgebouwen. Hierdoor ontstond een park in gemengde tuinstijl met het weidse karakter van een Engels landschapspark.

De onderhavige aanvraag heeft betrekking op de strook aan de zuidwest zijde van het park. Deze strook ligt enigszins terzijde van de huidige kern van het landschapspark dat gevormd wordt door de centrale open ruimte met waterpartij met beplante randen van wisselende dichtheid en het landhuis aan de noordwest zijde van de open ruimte. Na de sloop van het oude landhuis Voorlinden (omstreeks eind 19de eeuw) en de aanpassingen aan het park van Springer was deze strook met name in gebruik voor de nutsvoorzieningen van het landgoed zoals moestuin, boomgaard, open grasland en dienstwoningen. Ruimtelijk gezien maakt en maakte de strook deel uit van de groene omkadering van het hart van de parakaanleg. De strook bestaat uit halfopen weide gebied en zichtdoorlatend bos. Door de aard en aanleg van deze zone fungeert het als een groene buffer en zorgt het voor een zachte overgang van het landschapspark naar het meer open gebied ten zuidwesten van Voorlinden.

Voorgeschiedenis / proces

Op de historische buitenplaats Voorlinden is in 2016 een museumgebouw gebouwd ten behoeve van de permanente tentoonstelling van de Caldic Collectie. Aan de realisatie van dit nieuwe museumgebouw op de als rijksmonument beschermde buitenplaats met beschermde parakaanleg is uitgebreid overleg voorafgegaan. Uitgangspunt van de plannen was een revitalisatie van het totale landgoed waarbij de nieuwbouw in samenhang met de herinrichting en restauratie van de verwaarloosde parakaanleg een unieke impuls aan het landgoed zou geven. In 2012 heeft de RCE een positief advies gegeven voor de nieuwbouw van het museumgebouw in de beschermde parakaanleg. Aan dit positieve advies lag de overweging ten grondslag, zoals verwoord in het advies met nummer CIK-2012-1022, dat het plan voor de nieuwbouw onderdeel uitmaakte van een integrale aanpak van de verschillende opgaven op het landgoed. Derhalve heb ik u geadviseerd om aan de vergunning voor de nieuwbouw van het museumgebouw het voorschrift te verbinden om een nadere uitwerking van de herinrichting van het historische park te laten maken en een beheerplan voor het park te laten maken. U heeft deze voorschriften overgenomen in de vergunning. Tot op heden heb ik nog niet vernomen over deze plannen.

Parkeren

Na realisering van museum Voorlinden is gebleken dat de huidige parkeer capaciteit op het landgoed – een parkeerterrein (P1) met ca. 116 plekken

- op met name enkele piekdagen in het jaar niet toereikend is voor het aantal **auto's van bezoekers van het museum**. Om de parkeercapaciteit op het landgoed te vergroten heeft de eigenaar zonder de hiervoor vereiste omgevingsvergunning een extra parkeerplaats (P2) met 250 plaatsen op het landgoed laten aanleggen. Hiervoor is het weiland ten westen van de oprijlaan bij de entree van het landgoed en ten zuiden van de moestuin geasfalteerd. Het betreft een aaneengesloten geasfalteerd vlak waarop met witte lijnen de parkeervakken zijn aangegeven. Deze asfaltvlakte te midden van het groen detoneert in de historische parkaanleg en is een grote aantasting van de cultuurhistorische waarde van het landgoed. Tevens past het parkeerterrein niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Het huidige parkeerterrein dient dan ook verwijderd te worden.

In 2019 heeft overleg plaatsgevonden met (onder andere) mijn dienst om te bekijken of en welke mogelijkheden er zijn om tot een oplossing te komen voor het parkeren op het landgoed. Bij dit overleg is geadviseerd om nader onderzoek te doen naar enerzijds nut en noodzaak van de extra parkeerplaatsen en anderzijds een analyse te maken van mogelijke locaties voor parkeren op het landgoed waarbij tevens nader onderzoek gedaan moet worden naar de cultuurhistorische waarde van deze locaties. Bij het overleg was reeds aan de orde gekomen dat, gelet op de cultuurhistorische waarden op het landgoed, het onderzoek zich met name moest concentreren op de zone aan de zuidwestzijde van de oprijlaan. Aansluitend op het overleg heeft de RCE per mail op 5 maart 2019 de volgende uitgangspunten meegegeven:

- Streef consequent naar instandhouding en versterking van de cultuurhistorische waarden;
- Voeg nieuwe ontwerp kwaliteit toe;
- Beperk het aantal verkeersbewegingen op de historische buitenplaats zo veel mogelijk;
- Onttrek de parkeerterreinen aan het zicht; zowel vanuit de historische buitenplaats als vanuit het omliggende gebied;
- Bevorder een ontwerp dat in de cultuurhistorische karakteristieken van de historische buitenplaats Voorlinden past.

Het plan

Het voorliggende plan betreft het realiseren van een parkeerplaats met in totaal 225 parkeerplekken ter plaatse van de huidige (zonder vergunning aangelegde en te verwijderen) parkeerplaats P2 met een uitbreiding van een langwerpige strook van ca. 86m bij 20m met 60 parkeerplaatsen achter de moestuin. Deze strook maakte en maakt onderdeel uit van de nutsfunctie van het moestuingebied aan deze zijde van het landgoed. De twee kleine schuurtjes die hier in het (verwilderde) groen staan herinneren aan het gebruik.

In het plan krijgt de parkeerplaats een L-vorm door de toevoeging van de strook. Het opnieuw aan te leggen deel van het parkeerterrein aan de zijde van de Buurtweg wordt qua maat enigszins verkleind ten opzichte van het huidige bestaande parkeerterrein. Aan de zijde van de Buurtweg is een strook van 5m voorzien voor een groene scheiding met geluidswand van 1,8m hoogte. Hierdoor wordt het nieuwe parkeerterrein 4m minder diep dan het bestaande parkeerterrein.

Belangrijkste wijziging ten opzichte van de huidige situatie is dat in het nieuwe parkeerterrein plantvakken zijn opgenomen waarin bomen aangeplant zullen worden. Het parkeerterrein ter plaatse van P2 voorziet in 4 dubbele

parkeerstroken. Per parkeerstrook worden 5 plantvakken geplaatst. In het langwerpige parkeerterrein achter de moestuin is een dubbele en een enkele parkeerstrook voorzien. In beide stroken worden 4 plantvakken opgenomen. Deze plantvakken zullen worden afgewerkt met van cortenstalen banden en worden ingevuld met beplanting die aansluit bij de vegetatie in de binnenduinrand. Het parkeerterrein wordt geasfalteerd. De parkeervakken zullen middels RVS parkeer pins en zandkleurige betonbanden worden aangegeven.

Ter onderbouwing van de aanvraag voor de aanleg van het nieuwe parkeerterrein is de **'Notitie cultuurhistorische afweging parkeerterrein Museum Voorlinden, Wassenaar'** d.d. 19 augustus 2020 opgesteld door bureau Cultuurhistorische projecten aangeleverd. Helaas beperkt deze cultuurhistorische afweging zich slechts tot één enkele voorkeurslocatie, namelijk de locatie van parkeerplaats P2, en voorziet de notitie niet in een analyse van de mogelijkheden op het totale landgoed zoals besproken in het overleg in 2019.

De afweging gaat in op de vraag of een parkeerplaats ter plaatse van de huidige parkeerplaats P2 negatieve gevolgen heeft voor de cultuurhistorische waarden van het landgoed. Geconcludeerd wordt dat er mogelijkheden zijn voor het realiseren van een parkeervoorziening op het voormalige weiland omdat hier geen elementen aanwezig zijn uit eerdere aanlegfasen van Voorlinden en er geen belangrijke zichtlijnen lopen over de locatie.

In opdracht van museum Voorlinden is tevens een verkeersonderzoek gedaan. Doel van dit onderzoek was het inzichtelijk maken van de intensiteitsverschillen op de omliggende wegen als gevolg van het extra parkeerterrein. Ten behoeve van dit onderzoek zijn **de auto's op beide parkeerplaatsen op drie weekenddagen** in de zomervakantie geteld. Op basis van deze informatie wordt geconcludeerd dat op de zeer drukke dagen de volledige capaciteit van P2 wordt benut. Daarmee stelt het onderzoek dat nut en noodzaak van P2 is aangetoond. Deze conclusie is, zoals tevens in de plananalyse van de afdeling erfgoed van de gemeente Wassenaar d.d. 23-2-2021 wordt beargumenteerd, zeer kort door de bocht. Ik ben van mening dat het verkeersonderzoek in de huidige opzet niet voldoende is om te kunnen concluderen dat de noodzaak van het toevoegen van P2 is aangetoond.

Afweging en advies

Door de realisatie van het museum Voorlinden op de historische buitenplaats Voorlinden is een nieuwe laag en een nieuwe betekenis aan de buitenplaats toegevoegd. Deze toevoeging heeft een positieve impuls aan de beleving van de buitenplaats gegeven. Museumbezoekers kunnen zowel het museum als het landschapspark bezoeken en beleven.

Een gevolg van deze verandering is dat de buitenplaats veel meer bezoekers ontvangt dan waar de buitenplaats - historisch gezien het buitenverblijf van een familie met personeel - oorspronkelijk op berekend was. Bovendien komen de bezoekers in de huidige tijd voor een groot deel met de auto. Ook dat was een eeuw geleden niet het geval. De toevoeging van de nieuwe laag – een museum - aan de buitenplaats brengt dus ook nieuwe vraagstukken van praktische aard – waar kunnen bezoekers hun auto parkeren? – met zich mee. Op de buitenplaats is reeds een parkeerterrein met ca. 116 plekken aanwezig. Er zijn (piek)dagen waarop dit aantal niet toereikend is. Een goed onderbouwd inzicht in het eventuele benodigde aantal extra parkeerplekken ontbreekt op dit moment. Hoewel er wellicht ook mogelijkheden zouden kunnen zijn om parkeerpieken, die

van tijdelijke aard zijn, elders buiten het landgoed op te lossen of op andere wijzen te voorkomen is er door de eigenaar voor gekozen om een plan te maken om een aanvullende parkeervoorziening op het landgoed zelf te realiseren. Ik betreur het dat een volwaardige afweging ten aanzien van het parkeren op het landgoed bij het huidige plan mist. Aangezien u mij echter gevraagd heeft om een advies ten aanzien van het onderhavige plan deel ik hierbij mijn afwegingen op basis van de aangeleverde informatie.

Gelet op de recente ontwikkelingen op de buitenplaats – toevoeging van een museum – heb ik er begrip voor dat gekeken moet worden naar mogelijkheden voor het oplossen van de consequenties die deze nieuwe laag en het nieuwe gebruik met zich meebrengen. Tegelijk betreft het hier een als rijksmonument beschermde historische parkaanleg met hoge cultuurhistorische waarde. Vanwege dit grote cultuurhistorische belang moeten de monumentale waarde bij een eventuele transformatie uitgangspunt en leidend zijn.

Uit de cultuurhistorische afweging komt naar voren dat de betekenis van het de beoogde locatie, het voormalige grasland, met name ondersteunend is als groene omkadering van de kern van de buitenplaats. De afwezigheid van bepalende landschapselementen of zichtlijnen zorgt ervoor dat deze locatie een zekere **aanpassing of wijziging kan verdragen of 'absorberen'**. **Op basis van de** cultuurhistorische waarde en waarnemingen ter plaatse concludeer ik dan ook dat er onder voorwaarden op deze locatie ruimte is voor aanpassing die ingezet zou kunnen worden voor het incidenteel oplossen van de parkeerpieken.

Ik heb echter bezwaren tegen de wijze waarop deze wijziging in het plan wordt voorgesteld. Zoals in het advies van 2019 is aangegeven, moet gestreefd worden naar instandhouding en versterking van de cultuurhistorische waarden. Het huidige plan draagt echter niet bij aan de versterking en instandhouding van de cultuurhistorische waarde van de betreffende locatie. Het plan is te veel gestoeld op een praktische en pragmatische oplossing van een functioneel probleem en gaat te weinig uit van de cultuurhistorische waarde van de plek. Dit blijkt uit de uitvoering van de parkeerplaats in asfalt, de plaatsing van een grote en hoge geluidswand en het toevoegen van de langwerpige strook achter de moestuin om een gewenst aantal parkeerplaatsen te kunnen realiseren. Door deze toevoeging wordt een uitgestreker deel van de groene nutsstrook verhard en wordt de moestuin aan de zuid- en westzijde omkaderd door verharding. Deze ingrepen doen afbreuk aan het groene karakter van de zone. In het huidige voorstel **verandert de locatie in een aparte met groen omzoomde 'kamer' met een eerder** stedelijk karakter. Doordat het groene karakter van het landschapspark ondanks de plantvakken niet meer als een groene onderlegger doorloopt in deze parkeerzone raakt de locatie losgezongen van de rest van het landgoed en het landschapspark.

Aangezien ik wel mogelijkheden zie voor het realiseren van aanvullende parkeerruimte in dit deel van het park adviseer ik om de plannen voor het parkeren op het voormalige weiland aan te passen. Bij de realisatie van het museum op de buitenplaats is een hoge ambitie getoond en bijzondere architectonische kwaliteit gerealiseerd. Als onderdeel van en voortkomend uit deze nieuwe laag op het landgoed vraagt de transformatie van dit onderdeel van het landschapspark om een vergelijkbare ambitie en kwaliteit. Uitgangspunt bij het ontwerp dient te zijn dat de locatie deel uitmaakt van een landschapspark waarbij het groen en de groene onderlegger van het park

doorloopt in deze zone. Door toepassing van vegetatie doorlatende materialen zoals grastegels (met een waterkerende laag) in plaats van asfaltering kan de locatie een groener karakter houden.

Het ruimtebeslag voor het parkeren dient zo veel mogelijk beperkt te worden om het parkkarakter te behouden. Dit betekent dat enkel het voormalige grasland voor parkeren kan worden aangewend en de strook grond achter de moestuin niet bij het parkeerterrein getrokken wordt.

Om de locatie zoveel mogelijk onderdeel van het park te laten blijven adviseer ik **om de parkeerplaats enkel als 'overloop' parkeerplaats te gebruiken** door het terrein alleen open te stellen op drukke momenten wanneer de reeds bestaande parkeerplaats (P1) vol is. Gelet op het grote cultuurhistorische belang en de natuurbelangen op deze plek is het niet opportuun om de parkeerplaats te laten gebruiken voor het verminderen van de parkeerdruk in de buurt.

Ook adviseer ik om in het licht van dit advies de plaatsing en uitvoering van de geluidswand nader te overwegen.

Aanvullend aan dit advies vraag ik graag nog met klem aandacht voor restauratie, onderhoud en beheer van het historische landschapspark en de overige monumentale onderdelen van het complex. De huidige staat van onderhoud van het park en diverse monumentale onderdelen van het complex doet afbreuk aan de getoonde ambitie met betrekking tot het museum. Reeds in 2012 is aangegeven dat beperkte wijzigingen op het landgoed mogelijk waren mits een integraal plan voor de aanpak van de verschillende opgaven op het landgoed gemaakt zou worden. Onderhavige aanvraag betreft een enkel onderdeel namelijk een nieuwe parkeerplaats ten behoeve van het nieuwe museum. De integrale aanpak ontbreekt. Gelet op het grote belang van de samenhang en de instandhouding van die samenhang binnen het landgoed zal een integraal plan voor het totale landgoed vanuit het oogpunt van cultuurhistorie een voorwaarde zijn voor een eventueel positief advies voor een extra parkeervoorziening.

Ik ben graag bereid om dit advies zonodig in een overleg nader toe te lichten.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij **'Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten'** op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Onze referentie
1124907

hoofd regio Noord-West